

Hrvatski liječnički zbor – Podružnica Čakovec

Dubravka Kapun¹✉

¹ Županijska bolnica Čakovec

Povijest Podružnice Čakovec Hrvatskoga liječničkog zbora

Kada je 1874. godine osnovan Hrvatski liječnički zbor nitko nije ni spominjao najsjeverniji hrvatski kraj, Međimurje. U svim dokumentima tadašnje Austro-Ugarske Monarhije Međimurje se nije spominjalo u okviru Hrvatske, nego tek od oslobođenja Međimurja 24. prosinca 1918., kada je pripojeno Hrvatskoj. Do tada su za zdravlje ovoga kraja brinule mađarske kraljevske vlasti i one su po vlastitim ocjenama i procjenama slale ovamo nekolicinu svojih liječnika koji se sigurno nisu učlanjivali u hrvatska staleška udruženja.

Oslobođenje Međimurja spomenutog datuma 24. prosinca 1918. iznenadilo je, među ostalima, i mađarske liječnike u tome kraju. Neki su navrat-nanos pobjegli preko Mure ili su se kasnije odselili, a samo su neki ostali – u Čakovcu trojica (Bela Schwarz, Bela Wolf i Vilmos Viola) te u Prelogu jedan (Geza Singer). Sve je to otvaralo prostor i potrebu da ovamo dođu liječnici iz Hrvatske, utoliko više što je ovdje vladao endemski trahom, a zaprijetila je i epidemija pjegavca (u Prelogu je od 1901. godine bila bolnica za „trahomaše“). Već prvih dana siječnja 1919., kao prvi hrvatski liječnik, došla je Milana Novak-Gavranić iz Opće javne bolnice milosrdnih sestara u Zagrebu, supruga dr. Ivana Novaka, organizatora oslobođenja Međimurja. Ona je odmah otvorila privatnu ordinaciju, ali je u njoj radila dnevno samo dvaput po jedan sat.

Među oskudnim podacima o tadašnjem stanju zdravstva te o liječnicima i njihovom djelovanju ovdje važnije je što je potkraj proljeća 1919. iz Ludbrega u Čakovec bio premješten dr. Blaž Ilijanić kao „zdravstveni glavar i kotarski liječnik“ koji će još iste godine uz ordinaciju otvoriti i „zubotehnički zavod“. Potkraj iste godine kraljevski kotarski liječnik kod Opće javne bolnice u Pakracu dr. Albin Blaškić bio je „dodijeljen na službovanje kirurškom odjelu javne bolnice u Čakovcu“! Doduše, te bolnice nije bilo, ali je to bila prva i jasna naznaka da tadašnja vlast uzima u obzir stanje i potrebe toga kraja te najavljuje da će im uskoro udovoljiti.

Dr. Blaškić je po dolasku u Čakovec bio ponovno unaprijeđen i dobio zadatak da što prije stvori i stavi u funkciju kirurški odjel, odnosno bolnicu. To se službeno i svečano dogodilo 12. studenog 1922., ali se zna da su bolesnici u njoj bili liječeni već čitave godine postupno prema završavanju radova oko preuređenja zgrade. Prema podacima Ministarstva narodnog zdravlja u Beogradu – stoga ih treba smatrati službenima – iste godine kada bolnica još nije mogla biti u punoj funkciji, u toj „općoj javnoj državnoj bolnici“ bilo je 150 postelja, 209 bolesnika (105 muškaraca i 104 žena), izvršeno 209 operacija, 21 autopsija te 37 ambulantnih pregleda (!!!), a u njenih pet odjela (interni, kirurški, očni, venerični i zarazni) radila su četiri liječnika, odnosno jedan liječnik na 45 postelja, što prema tadašnjem standardu nije bilo dovoljno, ali i bolnica nije bila u „punom pogonu“. Već sljedeće godine čakovečka bolnica dobila je liječnike, Državna očna bolnica u Prelogu imala je jednog oftalmologa, popunjena su i mjesta kotarskih, kasnije općinskih liječnika u više drugih mjesta, otvorene su i neke privatne ordinacije pa je 15 liječnika moralo zadovoljiti potrebe nešto manje od sto tisuća ljudi u tome kraju.

✉ Adresa za dopisivanje:

Dubravka Kapun, dr. med.; Županijska bolnica Čakovec; Ul. Ivana Gorana Kovačića 1e; Čakovec; e-pošta: dukapun@gmail.com

Premda to nije u izravnoj vezi s temom ovoga prikaza – postojanje i djelovanje Zbora liječnika kraljevina Hrvatske i Slavonije, koji je 21. siječnja 1920. promijenio ime u „Zbor liječnika Hrvatske, Slavonije i Medjumurja“ (!!!) i zadržao ga sve do 1939. kada je nastao Hrvatski liječnički zbor – trebalo je to reći da se vidi kako je i u kakvim uvjetima Zbor zakoračio i na međimursko tlo. Došao je s prvim liječnicima koji su svi odreda već bili njegovi članovi i to su ostali dok su ovdje obavljali liječničku službu u bilo kojem statusu, kao državni, banovinski, županijski odnosno općinski službenici ili u samostalnoj privatnoj službi. To je potaklo preostalu dvojicu liječnika iz „mađarske ere“ da se 1923. odluče i pristupe Zboru.

O djelatnosti svih tih liječnika kao članova Zbora malo se zna. Rijetke su novinske notice o ponekom „doktorskom balu“ u Čakovcu ili angažiranju pojedinaca u javnom životu svoje sredine. Ako su, možda, imali svoju „sekciju“ ili nešto slično, što se blijeđo naslućuje iz jednog jedinog, ali nesigurnog podatka, sve je prestalo 1941. godine kada su zbog mađarske okupacije svi liječnici osim Međimuraca zapravo morali napustiti taj kraj. Nastavak je mogao biti samo nakon ponovnog oslobođenja.

Velike promjene poslije Drugoga svjetskog rata tražile su da se Zbor mijenja i prilagođava novom društvenom uređenju pa su bila donesena nova pravila (opet) Zbora liječnika Hrvatske. Ona su odredila obvezno formiranje podružnica gdje je god to moguće. U skladu s tim već je 20. travnja 1947., dakle među prvima i prije drugih s boljim uvjetima, bila održana osnivačka skupština Podružnice Zbora liječnika Hrvatske u Čakovcu. Svi tadašnji liječnici s područja Međimurja izabrali su vodstvo kojemu je na čelu kao predsjednik bio dr. Mirko Brodnjak, tadašnji ravnatelj čakovečke bolnice, a uz njega su bili potpredsjednik dr. Andrija Preis, tajnik dr. Vinko Klobučar, blagajnik dr. Aleksandar Bujanić i knjižničar dr. Mirko Sesardić. Odlučeno je da se prva plenarna sjednica održi već za tri tjedna, 11. svibnja, sa stručnim predavanjem i prikazom bolesnika. Potom su zaredala stručna i popularna predavanja te slične aktivnosti. Sljedeća godišnja skupština Podružnice održana je 29. veljače 1948. uz izvještaje i izbor novog rukovodstva, a članovi su pozvani da ih što više bude na predskupštinskim predavanjima i skupštini središnje Zbora u Zagrebu, što su uglavnom učinili. Na njoj je 21. ožujka 1948. u izvještaju tajnika navedeno da je u Podružnici Čakovec održana „1 osnivačka skupština, 1 izvanredna i 6 redovitih sjednica sa 6 stručnih predavanja. Popularnih predavanja održano je 3. Bolnička ekipa izlazila je 9 puta na teren, održan je bolničarski kurs, tečaj za omladince sa 14 predavanja...“ i tako dalje.

U Zagreb su bili slani i u *Liječničkom vjesniku* objavljivani izvještaji s točnim popisima svih aktivnosti – stručnih predavanja s prikazima bolesnika, tečajeva prve pomoći, bolničarskih tečajeva, popularnih predavanja za stanovništvo, redovito i prigodno održavanih uz tjedan borbe protiv tuberkuloze ili dječji tjedan, sudjelovanja u akcijama *Selo – grad* s pregledima stanovništva na terenu ili sistematskim pregledima školske djece – nešto od toga samostalno, a nešto u okviru akcija Crvenog križa. Osim domaćih članova stručna predavanja održavali su ili im nazočili gosti iz susjednih podružnica ili iz Zagreba. U tome je pomoć središnje bila neizostavna.

Nova promjena Pravila Zbora liječnika Hrvatske na početku 1955. godine zbog općenitog razvijanja i napredovanja rada u podružnicama dala im je ogućnost da sudjeluju u upravljanju Zborom. Je li već tada netko od ovdašnjih liječnika bio član Glavnog odbora Zbora liječnika Hrvatske nije poznato, ali kasnije je to bila redovita praksa, može se reći na obostranu korist.

Te 1955. godine Podružnica je imala desetak članova, no to nisu bili svi liječnici u kotaru. Ipak, stručnim predavanjima, a i drugim aktivnostima nazočili su i nečlanovi pa i liječnici iz varaždinske Podružnice. Značajna je bila tada, a i kasnije, suradnja s institucijama vlasti i mjesnim Zavodom za zdravstveno osiguranje, a

posebno se isticala u akcijama zdravstvenog prosvjećivanja. S opravdano potrebnim povećanjem broja liječnika mijenjalo se i brojno stanje Podružnice. Tako je 1957. godine od 23 liječnika u kotaru bilo 13 članova podružnice, dvije godine kasnije 17, i takav trend učlanjivanja rastao je, može se reći, do danas. Podružnica je spadala u red manjih, ali zato ne manje aktivnih.

Od početka 1960-ih godina vodstva većine podružnica djelovala su samostalno na svome području, pa tako i ova, a sama Matica radi povezivanja centrale i podružnica osnovala je Komisiju za rad s podružnicama. U tom smislu bili su jednom godišnje održavani zajednički sastanci Glavnog odbora i predstavnika svih podružnica. Osim stručnog usavršavanja Zbor je nastojao ojačati suradnju s državnim institucijama: Sekretarijatom za zdravlje SRH i Republičkim zavodom za zaštitu zdravlja. U kotarima su osniva na socijalno-zdravstvena vijeća pa su i podružnice imale konkretnu suradnju.

Krajem 1960-ih godina tadašnji Medicinski centar Čakovec obuhvaćao je sve liječnike i stomatologe u Međimurju, one bolničke i izvan nje. Oko 1970. godine doneseni su novi zakoni za područje zdravstva s normativima u pogledu zdravstvenih radnika kao i za opremanje zdravstvenih ustanova, što je jedan od razloga za naglo povećanje broja liječnika u Međimurju. Tako je 1969. bilo 79 liječnika, 1971. godine 88, a tri godine kasnije 101 liječnik. Njima treba pribrojiti liječnike dentalne medicine, 1974. godine bilo ih je 23. Gotovo svi oni bili su članovi Zbora liječnika Hrvatske, pa otada Podružnica više nije „mala“.

Kad smo kod ovih godina, treba spomenuti da je 1970. godine u okviru Podružnice Čakovec osnovana Stomatološka sekcija, izuzetno aktivna u svom radu do danas. Negdje u to doba osnovana je i Sekcija liječnika opće medicine, danas obiteljske medicine. Nažalost, ta Sekcija posljednjih dvadesetak godina slabo funkcionira, iako su liječnici obiteljske medicine aktivni na različitim stranama i na različitim područjima.

I dok Zbor, odnosno Matica 1970-ih godina težište aktivnosti prebacuje na stručni i znanstveni rad liječnika – između ostalog osnovana je Akademija medicinskih znanosti – ova Podružnica, kao i druge, i dalje organizira stručna predavanja, poziva uvažene predavače s klinika i fakulteta, drži popularna predavanja za stanovništvo, a neki od naših liječnika izdaju popularne knjižice iz svojeg područja medicine. U okviru Zbora osnivaju se stručna društva za pojedina područja medicine, ovdašnji liječnici nisu više članovi samo ove Podružnice, već se učlanjuju i u ta stručna društva. To je u 1980-im godinama omogućilo veću i čvršću suradnju između podružnica i stručnih društava pa su organizirani zajednički stručni skupovi za liječnike većeg dijela ili cijele Hrvatske, a neki od njih održani su u Čakovcu. Prvi od njih bio je sastanak pedijataru Podružnice Zagreb održan ovdje 1980. godine. U Podružnici se redovito održavaju godišnje skupštine, gotovo uvijek u veljači, prije Dana hrvatskih liječnika i prije skupštine u Zagrebu u središnjici. Tradicionalno je nakon skupštine druženje uz večeru i liječnički ples.

Uslijedio je Domovinski rat u kojemu je rad same Podružnice donekle posustao jer je većina njezinih članova, pored obavljanja redovitih dužnosti, bila na ovaj ili onaj način zaokupljena ratnim djelatnostima, od sudjelovanja na ratištima preko liječenja ranjenika do zdravstvenog zbrinjavanja izbjeglica s ratnih područja. Kada se stanje smirilo i normaliziralo u Podružnici, sada opet Hrvatskoga

ČLANOVI UPRAVNOG ODBORA,
PRVI RED ZDESNA:
DUBRAVKA KAPUN, DR. MED.,
DORA GORIČANEC, DR. MED.,
MAJA MIKOLAJ, DR. MED.,
VLATKA HAJDINJAK TRSTENJAK,
DR. MED.,
RENATA HRANJEC, DR. MED.
DRUGI RED ZDESNA:
DANKO BLAŽEKA, DR. MED.,
DEJAN BALAŽIN, DR. MED.,
ROBERT GRUDIĆ, DR. MED.
– PREDsjedNIK,
FRANJO CAROVIĆ, DR. MED.

liječničkog zbora, nastavilo se s radom kao ranije, može se reći čak i više i intenzivnije, pogotovo na području stručnog usavršavanja. Poticaji za to su višestruki, ali glavni su brzi i nagli napredak medicine u zadnjih tridesetak godina uvođenjem novih i savršenijih dijagnostičkih metoda i novih načina liječenja, što zahtijeva trajnu edukaciju liječnika, te novi sustav stručnog usavršavanja koji utječe na takozvano bodovanje, odnosno vrjednovanje rada pojedinca.

Dvadeset i prvo stoljeće donijelo je nove pogodnosti koje su omogućile još bolji rad Podružnice i hvatanje u koštac s novim izazovima. U prvom redu to je razumijevanje uprave Bolnice za potrebe Podružnice te dodjela prostorije na korištenje za njezin rad. Osim toga omogućava pohranu dokumentacije. Naime, desetljećima su se mijenjala rukovodstva Podružnice, a dokumentacija se selila od jednog do drugog liječnika, na njihove odjele pa i u privatne stanove i pomalo se gubila, tako da neke povijesne podatke možemo naći samo u izvještajima koji su slani u središnjicu Zbora u arhivi u Liječničkom domu u Zagrebu. Značajna je suradnja sa Zavodom za javno zdravstvo Međimurske županije, sudjelovanje u njihovim javnim akcijama i organiziranje predavanja njihovih liječnika o aktualnim epidemiološkim situacijama u Međimurju. Novo stoljeće donijelo je uspješnu suradnju s Povjerenstvom Hrvatske liječničke komore za Međimursku županiju i Podružnicom Hrvatskoga liječničkog sindikata za Međimurje, što je važno danas kada društvo nastoji srozati ugled i liječnika i liječničke profesije.

Hrvatski liječnički zbor osnovan je radi unaprjeđenja zaštite zdravlja, stručnog i znanstvenog usavršavanja liječnika, njegovanja liječničke etike i zaštite liječničke struke. Zbog aktivnog rada članova Podružnice na svim tim područjima dobiveno je posebno priznanje od središnjice Zbora 2017. godine.

Novo stoljeće donijelo je i pandemiju SARS-CoV-2 koja je utjecala na živote svih nas, onemogućila normalno kretanje i normalnu komunikaciju među ljudima. To je uvelike utjecalo i na aktivnosti u Podružnici, svi su liječnici bili angažirani u liječenju velikog broja zaraženih bolesnika uz svoje svakodnevne poslove i bolesnike, a ograničena komunikacija i izolacija onemogućili su uobičajene načine dogovaranja, predavanja, sastanaka i drugih stručnih skupova. I tako gotovo dvije godine. Ipak, današnja tehnika omogućila nam je komunikaciju, učenje, dogovaranje na virtualni način u koji smo se pomalo uključivali.

Danas Podružnica Čakovec Hrvatskoga liječničkog zbora ima oko 370 članova, doktora medicine i doktora dentalne medicine, a njihov broj se stalno mijenja zbog fluktuacije liječnika. Mnogi članovi Podružnice bili su izuzetno aktivni i još jesu u samoj Podružnici, u stručnim društvima Hrvatskoga liječničkog zbora i u svojoj užoj struci te su dobitnici visokih priznanja Hrvatskoga liječničkog zbora.